

ПЕРЕДПЛАТА на „РУСЛАНА“

вносять: в Австрії:

на цілий рік . . . . . 24 K
на пів року . . . . . 12 K
на чверть року . . . . . 6 K
на місяць . . . . . 2 K

За границю:

на цілий рік: зі щоденною ви-
сылкою 7 доларів або 14 рублів;
з висылкою двічі в тиждень 6 до-
ларів або 12 рублів; з висылкою
що суботи 5 доларів або 10 руб.
Поодинокі числа по 10 сотків.

Телефон Редакції ч. 1484.

Конто почт. щадниці ч. 98.704.

РУСЛАН

християнсько-суспільний дневник.

„Виреш ми очи і Душу ми виреш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска“. — З Русланових посьмів М. Шашевича.

Виходить у Львові що дня крім
неділь і руских свят о 5 год.
по полудні. — Редакція, адміні-
страція і експедиція „Руслана“
при ул. Осолінських ч. 11. партёр
(фронт від ул. Тихої). Експеди-
ція місцева в Агенції Соколов-
ського в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на
попередню застерогу.

Реклямації лише неопечатані
є вільні від порта. — Оповіст
звичайні приймають ся по ц.
20 с. від стрічки, а в „Надсі-
нім“ 40 сот. Подяки і приватні
дonesеня по 30 сот. від стрічки

Явні і тайні противники німецько-чеського порозуміння.

(X) Що й во зачали ся підготовлена до німецько-чеських переговорів, щоби довести до сякого-такого порозуміння поміж обидвома народами в Чехах і тим способом довести до можливого ладу в краю, а також уможливити успішну законодавчу роботу в державній раді, а вже виринають і явні і тайні противники сего порозуміння, щоби розбити сі переговори.

Явними противниками порозуміння німецько-чеського є крайні живла в обидвох таборах і вірні своїм здавна випробованим способам намагають ся они суперечности між обидвома народами заострити до того ступня, щоби всаке порозуміння зробити прямо неможливим.

Всякі домагання або услівя противника пятають они яко зовсім неможливі і не варті навіть того, щоби над ними пересиравливати, а з другого боку знов они самі такі ставлять домагання, що противник конечно приневолений відскочити. Всі ті хитрі способи відомі з довголітнього досвіду і всі добре знають, що з тими живлами не можна буде ніколи дійти до якогось порозуміння, а се тому, бо они прямо противні всякому порозумінню, не хотять его, не бажають, бож они вступують і живють тільки народно-політичною борбою.

Однак сі явні противники порозуміння не є такі небезпечні і грізні для сего справи, як тайні є противники.

Сих явних противників порозуміння і всаки їх способи загално і добре всім відомі і тому то на них ніхто не числить а їх змагагання і кириню старають ся злагодою народних

суперечностей в иншій напрямі зробити не-
шкідливими.

Тамчасом тайні противники порозуміння безмірно є небезпечніші для сего справи тим більше, що своєю кириною роботою ведуть під покришкою пихильности угоди. Сі тайні противники порозуміння находять ся в тих кругах політичних, котрі удають прихильників правительства і старають ся в найвисших кругах представляти себе льояльними, а мимо того намагають ся ударемнити порозуміння щоби порозуміння не вийшло в користь обох народів і держави, а на їх некористь.

До тих тайних противників німецько-чеського порозуміння треба передовсім зачислити т. зв. „вільнодумні круги“, що стоять під впливом віденського і пражского дневникарства, а змагають до того, щоби лише таку угоду уможливити, котру можна би вихиснувати до привернення влади вільнодумців.

В тих кругах не думають навіть про дійсне порозуміння народів, они змагають тільки до такого політичного компромісу, котрий би їм приніс користь.

Відповідно тим діям поступають також дневники сих кругів. Они не мають відваги явно виступати проти угодних переговорів, бо знають добре, що найвисші круги монархії бажають такого порозуміння і сему просо-
бляють. Сі отже політики, що ховають ся поза плечі тих вільнодумних дневників, не хотілиб собі „в гори“ попусувати доброї слави. Удають отже прихильність до порозуміння, але розповсюджуванем хибних і неправдивих вістей, перекручуванем подій, витворюванем штучної запугани викикують такий заколот і невдоволеня, що можуть почату справу переговорів розбити в самім зароді.

Ми вже згадували перед кількома днями про хибне і накручене пояснюваня в тих

часописях з минулої неділі ухвал виконно-
го виділу німецького соймового сторонництва,
що ніби то Чехи згодили ся аже на ухвали
сего виділу німецького.

Сі дневники звязали цілу угоду робо-
ту із справами в державній раді, подали ві-
сти про реконструкцію кабинету а все те ці-
бито з великої прихильности для порозуміння.
Однак в дійсности все те було вельми хи-
тро обчислене, щоби переговори в самих по-
чинах ударемнити.

Все те став певним доказом, як явні і
тайні противники німецько-чеського порозуміння
заходять ся всякими можливими способами,
щоби дальше не допустити до порозуміння, до
спокою і до ладу в Чехах, щоби дальше під-
держувати і розгтрувати народно-політичну
борбу між обидвома народами на їх власну
шкоду, на шкоду краю а навіть усеї монар-
хії. А роблять се сі явні і тайні противники
порозуміння задля того, бо они тільки вступу-
ють і живють борбою а з покінченем народно-
політичної борби, скінчиваб ся основа їх вступо-
ваня.

Тимто з великою обережністю треба
приймати всякі віста тих дневників і мати
все на тямці, що се ті є вороги а цілям їх
змаганем є розсіваня фальшивих вістей і ви-
кликуняв заколоту і розладу.

Події, які розгрівають ся тепер в Чехах,
заслугують також задля того на бачність
рускої суспільности, бо й у нас роздуває ся
тим способом крайними живлами розгтрена
і заколот, серед котрого можуть вступувати і
розвивати ся крайні живла.

Урядове признание португальської „республіки“.

(Δ) Передвчера принесли телеграми уря-
дову вість що „Англія, Німеччина, Австро-
Угорщина, Італія і Іспанія признали порту-
гальську „республіку“. Wiener Allg. Ztg, в якій
звичайно подають такі вісти з міністерства
заграничних справ, дає таке поясненя сего
події:

„Що до признання португальської республі-
ки великими держама дізнаємо ся з дипло-
матичних кругів, що португальське правитель-
ство в справі конфіскації португальсь-
ких дібр церковних х дало такі вияс-
неня, які уможливили формальне признание
республіки. Як відомо, Англія займала таке
становище, що не можна доси признати ре-
спубліки, як довго не знесено конфіскації на-
лежних англійским підданам дібр. До сего
становища прилучили ся також інші монар-
хічні держави Європи. Тамчасом португальське
правительство зложило таку заяву, котра оби-
цнос певне сповненя сего бажаня.“

Не можна сего затаїти, що мотивоване
такого признання держави, опертої на грубій
насилі і піддержуваної тільки тероризмом, му-
сить викликати чувство великого сорому. Мо-
нархічні держави Європи признали т. зв. пор-
тугальську республіку, бо обіцяно повернути до-
бра забрані англійским підданам. Отже
все те, чого допустили ся португальські розби-
шакі на чужій власности, всі переслідуваня і
гнобленя католицкої Церкви і духовенства,
грабежі церков католицких, прогонюваня в краю
нелюбих республіці горожан, все те пущено
в непамять і се, що революційники забрали
майно королевей, але зате англійські піддані
дістануть своє назад і за се інші держави
признали республіку! Справа така соромна, що
не вимагає дальшого поясненя. Можна лише

Осьвічені Жиди.

Розвідка Бске-Хоїнського переложена з до-
зволу автора о. І. Плявюком.

II.

(Наслідники Мендельсона. — Весселі. — Си-
лмон Герца. — Другий тип осьвіченого Жиди. —
Протест в лоні Жидів. — Ганс. — Цунц. —
Мозер. — Реакція між християнами. — Гей,
гей! — Громадне хрещеня просвічених Жидів.

Мойсей Мендельзон не був взагалі жи-
дівским реформатором, за якого его держали,
бо его писаня не дійшли до широких верств,
до властивого жидівского народа. Зрештою
не мав він відваги станути явно перед своїм
народом яко провідник, наразити ся на его
гнів. Хотий бавив ся в філософа, то випов-
няв з ревностю і точности правовірного
хусита всі ритуальні прикази; коли прийшов
шабас, відкладав перо, не скінчивши навіть
розпочатого листа.

Він вплинув лише на малу скількість
своїх співісповідників, на Жидів більших
міст.

А був в тих містах якийсь процент за-
можних, торговлю збогачених Жидів, що їм
огидло вже бути галагасами суспільности і
яких утомив деспотичний нагляд синагоги.
Бачивши, що „просвіта“ Мендельсона зняла
з него „жовту латку“, що зривала его в това-
рстві з іновірцями, окружила приязню, по-
важаючим Німцїв і принесла славу — і пере-
конавши ся, що громи рабінової клятви стра-
тали в Прусах свою силу, перестали убивати;
що безкарно можна опирати ся синагозі, ки-
нули ся сі амбітні і невдоволені пристрасно
до просвіти. Скоро скинули з себе жидівську

ношу, почали говорити по німецьку, учити ся
у християнських професорів і філософувати.

Дуже добре представляє незваний автор
розвідки поміщеної в „Gegenwart Брокгауза
(том X, 526 — 603)“ ту горячку віджидоватія
можливіших німецьких Жидів в кінцем XVIII,
а на початку XIX. в. Він каже: „Жидів огор-
нула хороблива жадаба товариского стану і
охота затерти всяку різницю, яка відділяє їх
від християнських товаришів. Та горячка му-
сила пошкодити їх природному розвиткови.
Не учили ся они для науки, лише для того,
щоби при помочи науки дістати ся на висші
щаблі суспільної драбини. Кождий хотів ко-
вечню уходити за просвіченого і для того по-
мітував зверхними формами юдаїзму. Першо-
му ліпшому здавало ся, що коли відрече ся
жидівских звичаїв, глузуючи з них явно, тоді
цілком зрівнає ся з Німцями. Поверховна на-
ука, поверховне образованя, а перепосім а-
фектовне, наслідуваня, мнине вільнодумство
в релігійних річах, що обявляло ся не лише
легковаженем правовірного сивагогя, але й у-
сякої віри взагалі, були знаменними чертами
заможніших Жидів.“

Та горячка наглого віджидоватія витво-
рила другий тип просвіченого Жиди, що
вмозжив ся від тоді в кругах богатшого куп-
ецтва, в фінансах і в пересічній жидівській
інтелігенції. Єсть ним плиткий неісповідник,
філософуючий дилетант sans Dieu et maitre,
що висів у воздуху між небом, а землею.

Висить між землею, а небом, бо чоло-
вік не може від разу здіймати з себе шкіру,
в котрій ходив тисячі літ. На се треба цілих
поколінь. Висить між небом а землею, бо ві-
дорвавши ся від свого материнського пня, а
не зрівши ся ще з чужим пнем, стратив від-
сновни під ногами. Від нового окруженя від-
діляє его ціле море відмінних розумінь, вио-

бражень, обичаїв, симпатій і антипатій, ціла
культура иншої раси, иншої народности, ин-
шого ісповіданя, цілий новий світ, що его
не може стравити без лихих наслідків не ли-
ше протягом кільканащяти, але і кількаде-
сяти літ.

Нагла просвіта в практичних ділах не
могла вийти на здоровле філософуючим ні-
мецьким Жидам. Строїли ся нею, як недоб-
рою мішанною, не подала она їм чеснот а
рийської а відняла чесноти семітської раси. По-
збавивши їх віри предків, забрала їм разом
в нею загално людські етичні розуміння. Ужи-
ване життя, резонуючий цинізм і вільна любов
добули ся з того багна яко вонуче зіле.

По смерті Мендельсона, громадив дов-
круги себе осьвічених Жидів дотепний лікар,
Марко Герц, жонатий з красною Ген-
риеттою Лемос, донькою доктора Ве-
няміна Лемоса, що походив з португальских
Жидів.

Не самі Жиди бавили ся в салоні Гер-
ца. Підносили его своїми іменами знані учені і
літерати: Ніколяї, Рамлер, Гумбольдти, Фарне-
ген von Euse, Гентц, Фридрих Шлегель і пе-
реїзжі інші особитости: Мірабо. Бо весело
було в салоні просвіченого Жиди, що в
пім водали реї просвічені Жидівки, між ни-
ми обі доньки „третього Мойсея“. Дорота
і Рахеля Левін. Добрі вина, їда, музи-
ка, спів, ніби дотепна учена гесте безісповід-
на балаканина, а передовсім свобідна, без
границь розпустна любов притягали всіх пе-
ченярів. З цинізмом філософуючої розпусти
назвало себе се свавільне товариство „Сою-
зом чесноти“ (Tugendbund). Званий жидів-
ський історик, що хвалив і боронив свій наїд,
професор др. Грітц, назвав дім Герца (Ge-
schichte der Juden) „шатром Медиянітів“.

Такі овочі видало перше відорваня Жи-

дів від правовірного юдаїзму, перша просвіта
на основі культу розуму.

Менше більше то само діяло ся в Коро-
лівці, де Гарівіт Весселі провадив дальше ро-
боту Мендельсона, то само в усіх більших ні-
мецьких містах, де блеск просвіти“ впав на
громаду заможніших Жидів, що не були вдо-
волені своїм положенем.

З першого асиміляційного рху новій-
ших часів вилізла умова і етична анархія яко
відлива гадина. Ніхто не подумав про розши-
рене і поглиблене реформи розпочатої Мен-
дельсоном, а коли знайшов ся який „дивак“
котрий арозумів, що позори не вистарчають,
тоді здвигали інші раменами.

Такими диваками були три молоді ні-
мецькі Жиди: Едвард Ганс, Леопольд Цунц
і Мойсей Мозер. Они засновали 1819 р. в
Берліні товариство, що мало на цілі цілковити
переміну Жидів (Verein für Kultur u. Wis-
senschaft), котрого органом була часопись
„Zeitschrift für die Wissenschaft des Juden-
thums“. „Бажаємо перемінити ество Жидів з
внутр — говорили — щоби запровадити гар-
монію між ними а народами, серед яких
живуть“.

Молоді фантасти не нашли нігде під-
держки. Їх орган згас по третім числі, а то-
вариство вело сухітниче життя. Зневірений без-
успішностю, писав Ганс до свого приятеля
Вольвіля: „Коли дальше потриває сей
нерозум, сей брак одушевленя, тоді по правді
не варт буде журити ся сею жидівською го-
лотою (Gesindel), а в річнім звіті з діяльно-
ности товариства змалював менше більше та-
кими семими чорними красками осьвічених
Жидів свого часу, як се зробив автор розвід-
ки поміщеної в Gegenwart Брокгауза. „Любов
до релігії і ретельність давних відноси про-
минули, а опорожене місце не заняло нове

в найближшій часі сподівати ся, що новий президент республіки португальської, подібно як сербський король Петро зголосить свої візити на європейських дворах. Нема сумніву, що таке поступоване зовсім не причиняє ся до скріплення монархічних держав і монархічних почувань.

До „Berliner Tagblatt-y“ звіщають, що вручене ноти урядові названих в горі держав європейських представникові міністерства загранич. справ в Лісбоні що до признання республіки викликало в португальських урядових кругах і в цілм краю велику радість і сподіване, що сей акт причинить ся значно до „сконсолідована“ республіки.

Коли пригадаємо всі події, які там відбували ся від починку революції аж до нині, то дивно і сумно виглядає се заповнюване про сконсолідоване республіки.

Допись з Белзчини.

(Кілька слів під розвагу).

Пишуть тай говорять не раз, що сокальський повіт належить до більше свідомих — се однак тверджене в часті лише правдиве. В дійсності належить вилучити белзку землю з сокальського політичного повіта та поставити її побіч найслабше освідомлених наших стріпів.

Бачимо ту нарід темний, в часті збаламучений москвофільськими батюшками, що плюють на наші народні святаці, здеморалізований коршкомо, висаний лиховою — убогий, що сотками лишає свій рідний край і глядить щастя за морем; а замітити належить, що белзка земля під зглядом плодючости мало що уступає подільській почві.

Чомуж так діє ся? Відповідь коротка — темнота огортає нашу сторону. Нема кому научити той нарід краще господарити, нема кому навчити любити батьківщину зрошену кровію. Бо хтож подасть народови помічну руку? Чи може учитель — Поляк, агітатор, що товче ся по вісках і буде Польщу? А єсть їх много, бо здає ся обдуманю роблять наші сусіди в обсаджуваню посад по наших селах. Для нас лишають гірші посади, сталі однокласівки і посади несталых, зависимих учителів. Котрий же посьміє слікати ся хоть трохи з народом, то кидають ним з одного кінца повіта на другий (уч. Бурбела з Прусинова до Бишева). Чи допоможе нам косьцік з karlanem, котрих так много як грибів находити ся в нашій стороні, а котрі сіють лише ненависть до нашої мови, до нашого народу? (святик лат. у Ворохті). Певне не в тих знайде наш обездолений нарід поміч! Віп у своїх її глядять, витягає сирацьовані, змозоле-

ні руки до своїх — своїх святик, учителів, інтелігентів, тотрим доля судила поширити свій світогляд. Але чи її находить? Та тремтить душа з болю, бо треба сказати, що майже ні. Так сумно! З виімкою кількох святик, що з Христовою любовою працюють для народа, всі інші бездушно глядять на ту народно нужду. Більшість святик в наших сторонах се москвофільські приклонники, від них годі чогось путнього вимагати. Они уміють уживати проповідницї на олюгавлюване нашого народа. Але до решти таки наших отців духовних треба нам звернутись з просьбою: Чому на ступаєт Ви по вказкам о. Шамбеляна Селецького, свого декана, в народній праці? Ідіть за Ним а двигнете нарід! Подивіть ся, чи є в вашім селі читальня, каса, крамниця. Щож до наших учителів, то ті заголюкані, з виімкою одиниці, не мішають ся до народної роботи.

Такий сумний стан в народі — між інтелігентською заколот, являє ся впливом байдужности, на котру так много з нас хорувє. Замість завести якусь організацію просвітну, що мала би нагляд над кількома читальнями „Просвіти“, організацію політичну, що давала би напрям організаційній роботі, кождий хоче бути оригінальним, робить на власну руку — або й нічого не робить. Розуміє ся, що як кождий скаже „я не першай“, „моя хата з краю“, буде вимовляти від народної праці старостію, або перетяженем в праці, хоть має лише одну одаїську платну директуру, що мало що дає праці, що далеко, то можна бути певним, що стан сей, який вже у Белзчині від кількох літ, сам не змінить ся на лучше. З шістьох читалень „Просвіти“ лише дві дають знаки життя. Дві організації учительські дримають, „Сільський господар“ рівнож відпочиває. Одиноком приставищем народного життя являє ся нині лише товариство кредитове „Народний Дім“ заложене 1900 р. судиєю Гвоздовичем. Урядник сего товариства єсть як „Mädchen für Alles“, а проча братія стоїть з боку і підсьміхує ся злбно.

Чиж так далі має бути? Та стоїмо на тім самім, де ми були перед десятима літами. А хто стоїть на місці, той подає ся в культурнім розвитку назад.

Завернім проте з дороги байдужности і зневірї! Людій своїх єсть досить — треба лише згуртувати їх. Першим ділом се організація просвітна, щоби мала нагляд над вступуючими осередками духового життя на селі, давала почин до утвореня нових. Дальшою задачію нашою єсть організуватись політично на християнській основі. Тепер пора до праці, заким прийде диявол і засіє в ще більшій мірі буряни. Нехай не буде так, як при теперішній виборчій акції, де перед необ-

думаність страчено другий руский мандат. Належить рівнож підперти як слід наше одинокє економічне товариство „Народний Дім“ вкладанем так церковних і інших капіталів, котрі досі лежать по польських касах. Та робота чекає нас в Белзі, що являє ся осередком нашого народного життя. По селах повинні наші отці духовні звернути увагу на читальні, крамницї, каси.

Нехай буде для нас взором робота Поляків в нашій стороні. Горячково будують костели, закладають кїлка, Райфайзенки, спїлки для збуту худоби, czytelni Towarzystwa szkoly lud. Нас єсть більше як їх, лише трошки енергії, довіря у свої сили, а двигнемось вперед і їх випередимо.

Нле.

Перше німецке катол. віче в Моравії.

(□) Недавно подали ми допис власного дописця про католицке віче моравських Чехів в Оломуци, а тепер знов відбуло ся в Тасвіц перше віче німецких католиків на Мораві. Первісно задумано устроїти тільки збори німецких католиків з Берненьської епархії і здавало ся, що й сей намір не буде мати успіху, бо й погода зовсім не сприяла таким зборам. Тимчасом над усяке сподіване зібрали ся тисячі учасників з південної Моравії, котрі заповнили битком величезну площу, де відбувала ся Служба Божя, а по полудні вечірня.

Після служби Божої о. Гассер промовляв про „організацію католиків, їх задачі і цілі“. Єго вводи висловили гадку, що „держжава або політичне сторонництво, наколи хоче відповісти потребам часу, повинно обняти цілого чоловіка нинішнього часу, всі стани і групи всего народу з рівною любовою і печаливою, вести організацію і політику для всіх верств народних.“

Другий бесідник, предсідник товариства Пія гр. Вальтерскірхен говорив про християнську школу і печать і вказав на се, що катол. родичі мають право домагати ся, щоби вихованем їх дітей займали ся катол. учителі. Нині однак учитель, котрий явно признає ся католиком, є справдешним мучеником. Учителям-католикам, котрі прилучили ся до якоїсь католицкої організації, грожено усуненем з посади — а се справдешний сором католицької державі. Треба дбати, щоби в держ. радї були катол. посла. До того однак ще далеко. Тому родичі повинні передовсім виховувати дітей в катол. дусі. Відтак обговорював шкідний вплив ворожого катол. Церкви печати, а одиноком на се способом, щоби сзму лиху зарадити, буде пособлюване християнським часописям, христ.-кат. печати.

На вічу окрім численного духовенства явив ся також оломудкий архієпископ Бавєр. Постановлено також скликати загальне католицке віче в Моравії в р. 1914, а се тому, бо в р. 1912 має відбутись євхаристичний конгрес у Відні, а в р. 1913 катол. віче австрійське.

На останку на торжественних зборах промовляв гр. Резеніє про становище і обовязок католицьких горожан в політичнім житю і вельми різко вступив проти тих, що вводять розлад в католицький табір, а іменно проти віденьської часописи „Kathol. Sonntagsblatt“.

Хросимо бігхобити перегуплату.

НОВИНКИ.

— Календар. В суботу: руско-кат.: Антима; римо-кат.: Корнилия. — В неділю: руско-кат.: Вавила; римо-кат.: Болеслава.

— З Кракова пишуть нам: Є. Ексц. Митрополит Шенцітський при нагоді побуту в Кракові відвідав виставу образів нашого артиста п. Олекси Новаківського і висказав ся про неї вельми похвально. Митрополита опроважував директор тов. шук красних п. Леонард Лепши і артист Новаківський. Вистава справді представляє ся не тільки гарно, але й величаво і приносить честь нашому малярству. Поверх сто образів, краєвидів, портретів і композицій, живо десятилітньої совісної праці артиста,

заповнює стїни так названої світлиці Виспянського. Люди, що шукають вправного рисунку, знайдуть єго тучки, любителі сонцем переповнених красок, матимуть велику розкіш, бо д. Новаківський справжній кольораст, а ті, що шукають в пластичній штудії глибокого духового змісту, любовати муть ся творами українського мистця, як документами богатих, а достойних переживань психічних. Пану Новаківському можна хіба побажати дальшої витривалости та енергії в ході на недостижимі верхи артазму серед тої прихильности не тільки виімкових знатоків, яку він нині має, але й цілої суспільности, котра так дуже підбадьорує поетів та артистів і є для них цінною нагородою їх трудів. Той сам.

— В день наміреної румації СС. Василянко. Злочин, який наміряють сповнити агенти гр. Бобринського, усуваючи із бл. п. о. Цибином рускому народови і єго монахилям записаної реальности, обурив до краю всі круги українсько-рускої суспільности. Перед забудованем СС. Василянко вже від 9. години рано проходжують ся цікаві побачити новітний скандал: викидування католицьких Сестер Служебниць католицьким святик о. Костецким із ними до сего часу занятого помешканя. Деякі із видців принесли з собою фотографічні апарати для увіковіченя хвилі поганьблена церковної і національної справи ренегатами народу. Польска печать заступлена сильно своїми справоздавцями. На улиці повинить службу 10 піпих прїципантив, і 1 кінний; на якийсь час зявив ся був також поліційний комісар, та невагом опять відїхав до міста. Як монахїні, так також вихованки інститута, затворивши ся перед непрощеними гостями, вичікують тої хвилі, коли власть, виповнюючи свої обовязки силою усуне їх з дотеперішного прибутку. Жаль їм, певно, немічним жєнщинам того глуму, що творить ся над ними, жаль, що мають їх викидати з того місця, на яким тільки добра посіяли для Христової ідеї і народови...

Година пів до другої — ситуація незмінена. Більша часть цікавої публіки розійшла ся на обід, лише нечисленні одиниці чекають кінця трагедії. Судових властей до тепер ще не було.

— Отворене української гімназії в Чорткові (Допись). Мрія гуртка невеликої громади чортківської і бажаня цілого повіта і сусідів стала ся дійсностию. Чортківська українська гімназия стала ся вже довершеною подією. В столиці полудневого Поділя двигнув ся храм рідного слова і рідної науки, що має вихвати добрих синів повневолоного народа. Дня 5. вересня с. р. відібрали катехет о. Гуньовський торжественне Богослужєне в церкві на Вишанці. Звідси під проводом учительського збору вернули ученики до шкільної салі, що містять ся в „Народнім Домі“. Саля прегарно пристроєна в зелені і цвітї. На стїні видїє ирегарний образ Прєсвятиї Дїви. Між цвітїма стоїть бюст безсмертного Кобзаря. Молодїж заняла місця, салю виповнили родичі і опікуни молодїжи, запрошені гості, члени комітету шкільного і учительського збору. Торжєство розпочав молебнями парох з Чорткова о. радник Росткович, котрий поблагословивши святиною водою дїтвору, що в рідній мові працю починає, коротко промовив до неї, підчеркуючи, щоби так як днес так і все з Богом до всякого діла приступала. Голова шкільного комітету др. Антін Горбачевський горячими словами підїсє вагу сеї великої хвилі для повіту, краю і цілого нашого народу. Вказав на труд і жертви суспільности що останними силами старає ся о рідну школу, а передаючи відтак іменем шкільного комітету філії „Просвіти“ новий заклад учительському зборови, зложив на руки директора Пігута желаня найкрасшого розвитку сеї нової твердині. Директор Пігут в своїй промові зверненій до молодїжи, вказав теллими словами, чим є для неї рідна школа, чому она рідна, і чому нею дорожити треба. На закінченє заспівали ученики „Ще не вмерла Україна“. І радувались серця, блєстїли слєози в очах присутних, серця всіх переповнювало щастє щастє, бо ось они, ось сей малий гурток людій, ставить фундамент під нову будівлю, що служити ме в хосєн найясніших наших ідеалів. Гімназия числить 43 учеників між ними три учениці, майже всі з чортківського повіту. Господарем кляси є проф. Ярослав Ганчаківський.

А тепер кілька слів до нашої суспільности. Не закликаємо Вас, не пишемо шумних відозв — суспільність наша вже вповні свї-

одушєлене. Скінчило ся на тій відемай грєсьвітї, що погорджувала традиціями минувшини, бо ніхто не постарав ся про се, щоби ялове заперечуване всего заступити новими твердженнями. Що собі Жиди присвоїли з європейської цивілізації, не є дійсною цивілізацією, се лише зверхня поволока, тим більше нетерпима, чим менше в нїї змісту. Лише ддятого повісили Жиди на своїй святині вїсїку просвіти, щоби обманити людій, що мають нову фірму. А прецінь се старий, внутрїгнїдий будинок, підпертий лише із вїї для ока.“

Другий творець товариства Цунц, страдив до тої стєпени віру в асиміляційний експеримент Мендельсона, Вєссєлї-єго і свій власний, що писав у листї до Вольвіля: „Я зайшов так далеко, що не вірю вже зовсім в можливість відродити Жидів; треба кинути каменем на того опира, щоби єго сполошити.“

Не лише жидівські ідеалїсти втратили віру в можливість асиміляції на дорозі „просвіти“. Стратили її також освічені християни. Не поблажав їм ніколи король Фридеріх II, все держав їм сильно в руках, не любили їх, не довіряли їм: Гердер, Гєтє, Фіхтє, Кант, Шопєнгавєр. Знана також річ, що і Вольтер та Наполеон не були їх приятелями.

Зрештою просвіта в розуміню енциклопєдизму зблїдла, збанкрутувала. Єї шкідливість виказав тероризм францускої революції. Культ розуму став у руках жирондистів беззглядним бурителем, в руках Дантовів і Маратів розпустником і убийником, а в руках Гебертів, Шєметів і Кльєців огидним цїніком і богохульником.

Приїшла реакція, протверєвіє. В Німецчині звернула ся та реакція про зовїлїє философію Жидів, що їх філософія зовсім не спиняла займатись ся давню, неосвіченою методою торговлі. В році 1819 рознесло ся знов по цілій Німецчині середньовічне гепп, гепп! Міста: Нормбергїя, Бамберг, Франкфурт, Дармштатт, Карлсрує, Гамбург, Гданьск, Дїссєльдорф, Гайдєльберг і інші погромїли, виганяли Жидів.

Тодї спав страх на єю цілу освічену громаду Жидів, що висїла у воздуху, між землею а небом. Що тепер пічнуть они бідні, куди підуть? Перестали бути правовірними Жидами, християнами не були ніколи. Се дуже вигідне становище у філософіючих часах „без Бога і пана“, стало небезпєчне в часах реакції. Куди тепер підуть? Правовірна синагога не приїме їх — „Медиянітїв“. А зрештою они самі, відникли від жидівських звичаїв і обичаїв і не хотїли би вертати до традиції гетта.

Не було иншого виходу; треба було утечи під опікунчі крила хрєста.

Майже весь освічений Ізраєль німецкїй вхрєстив ся між роком 1819—1823. В самім Берліні вхрєстило ся 1.236 Жидів, а в інших пруских містах 1.382.

На першій огонь пішло „шатро Медиянітїв“ Герца з єго одалїсками, доньками Мендельсона і єго сїяном на передї. Покорили ся також хрєстови жидівські ідеалїсти, Ганс і Мозєр і їх приятель Генріх Гайнє.

І Людвїк Бернє змінив віру.

(Дальше буде).

дома — ми одним словом звертаємо ся до неї: не забувайте!

Всякі жертви просимо висилати на адресу філії товариства „Просвіта“ в Чорткові.

— **Українська бурса в Бродях.** (Допись). Вплив на молодіж такій інституції, як бурса, коли она остає під добрим наглядом і проводом, є дуже великий і може виховати таких молодців, яких бажав тепер українська народність. Щоби така бурса розвивала ся, потреба підприємливих, трудящих людей і правдивих батьків молодіжи. На жаль, таких людей ми маємо дуже мало, рідкі одиниці, які майже самі одинокі ведуть цілу справу. Такі відносини стрічаємо також в Бродях. Українською бурсою в Бродях займає ся майже сам один чоловік — о. Софрон Глібовицький, катехит гімназії, хоч української інтелігенції є більше. Колиб не було его, не малиб ми і бурси. А значіне української бурси серед сего осередку кацапщини є величезне. Рік річно виходили відтам до недавна цілі легіони найзапекліших москвичів, бо там була їх твердиня не тільки у своїй бурсі Ефимовича, але також і в гімназії. А нині стан змінив ся, бо кацапський дух серед молодіжи під подумом нового життя вже конає, а з Бродів починає виходити щиро українська молодіж.

Тому вже девять літ, коли положено перші підвалини під бурсу і коли перше число учеників в бурсі було шість, чи шість. А коли прийшов до Бродів о. С. Глібовицький, застав лише щось 12 бурсаків і то не у власній хаті, підчас коли москвофіли мали свою власну каменицю і більше як трайцять в ній учеників!

Тоді можна було лише заплакати над долею громади українських хлопців межі кацапською навалою під проводом проф. Куртиновича. Тепер можна доглянути, яке велике значіне має для нашої суспільности українська бурса, коли она тепер держить близько 70 учеників. За вісім літ праці о. Софрона Глібовицького, ми бачимо величавий одноповерховий будинок, а в ній тільки українських хлопців! Бурса має величезний огорог і є дуже в гарнім положеню. Нині оцінюють самі дім на 70 і кілька тисяч К.; але на се тяжить ще досить великий довг. В середині улажене є дуже гарне, гігієнічне, по західно-європейському. Салі просторі і дуже чисті, вікна великі, а стіни украшені визначними українськими діячами. Питомці мають окрему комнату для їдженя, умиваня, науки і для ведужих. Всюди панує ввічливий порядок і карність, чого вже доповнює настоятель бурси гімназ. професор. В літі виходять питомці на свій огорог і тут у визначених годинах вчать ся і забавляють ся. Додати треба, що сего року прибудовано до бурси на оден поверх пове крило. Справді треба подивляти щиро народну працю сего малого брідського гуртка інтелігенції під проводом о. С. Глібовицького. Не мало заслуги положив тут покійний проф. Созанський, для якого невипуща народна праця була властивим життям, і якого ся праця так з зарана скосила до гробу. Честь всім, велика честь, що в сій кацапській куті спричинили між молодіжи новий український дух! Діти своїх правдивих батьків не забувають ніколи! А коли тепер на сій бурсі тяжить великий довг, то не повинна на се наша суспільність дивити ся байдужно. **М. К.**

— **З царських маневрів.** З Бартефельд доносять: Північна армія стоїть під проводом аркієвєя Фридриха. Її чоло розтягає ся на просторі Жмигород-Дукля-Ліско. Над полудневою армією, що находить ся в Прешові, є начальником ген. Франк. Обі армії є від себе віддалені о 80 км. Похід розпочав ся вночі. Говорять, що до першої стрічи приїде нині. Згромаджене північної армії є на просторі 60 кілометрів, здовж залізничі Ясло-Сянок. З Фельзевікек до Дуклі побудовано телефонічну лінію. В Дуклі панує небувалий рух. Північна армія розпочала вчора похід і піде трома колюнами: одна від Жмигороду до Зборова, друга з Дуклі до Римадова, третя йде через Карпати.

— **Жертви на „Дім Сирит“ в Станіславові** зложили на книжку вкл. „Власної Помочи“ ч. 181 в Станіславові, отсі Добродії: о. др. Николай Чарнецький, духовник семінарії духовної в Станіславові 5 К і кличе о. Ілію Чорнодоло в Заліцк і о. Дмитрия Яцева з Рибник в Бережан; о. декан Теодозий Курпак з Глустого 5 К і кличе о. радника Ілію Матковського з Свидови і о. Йосифа Вигнанського з Лисовець; о. Юліан Кисілевський, завідаель Олеші,

з акафісту на ту ціл відправленого 4 К, збірка в церкві в Олеші 14 К, скарбона церковна братів 10 К, скарбона церковна сестриць 10 К; о. радник Алексей Волянський з Криворівної 5 К; Чаза Волянська 2 К; о. Іван Сатурський з Сухостави 10 К 6 сот; о. Володимир Яцишин в Голешева 5 К; о. Михайло Проскурницький в Бабиньць 14 К; о. Леонтий Коростіль, завідаель Перемилова, 20 К; о. декан Вол. Пасиневич з Жаба Ільця 20 К і кличе о. Конрада Лагоду з Жаба Слудейки і о. Василя Глібовицького з Жукова; о. Іван Вальницький з Нижнева 5 К і кличе о. Богдана Дрогомирецького з Нагірян і о. Дмитерка з Бичковець: о. Волод. Косевич з Новоселиць 5 К; Іренка і Дорко Студинські 2 К і кличуть Романа і Любу Гузарів; Літники з Римадова 2 К 20 с; о. Василь Глібовицький з Жукова 10 К; о. Софрон Глібовицький з Бродів 10 К і кличе Діоніза Глібовицького ц. к. радника суду у Львові і Василя Бережанського ц. к. радника судового з Самбора; о. декан Йосиф Балько з Турилча 14 К і кличе о. Амвросія Січівського з Біловец і о. Івана Смольного з Пановець; о. декан Іван Глібовицький з Сучави 5 К і кличе о. Порубальського з Кімплонгу і о. Николая Гнатєва з Качики; о. Николай Теодорович з Пробіжної, котрий давнійше зложив 30 К і кличе о. радника Северна Матковського з Босир і о. радника Володимира Петрушевича з Калуща; п-ї Люба Теодоровичева, котра жертвувала 10 К і кличе п. Олену Бахталовську з Яблонова і п. Мелянію Ковч з Улашковець; о. декан Чмола Іван з Улашковець жертвував 20 К а не 10 К, як ошибочно н попереднім виказі було сказане; п. Іван Костюк з Марковець 2 К; п. Володимир Грицишин управитель школи в Микитинцях 5 К; п. Ванда Шмерковська 4 К і кличе Володимира Мандичевського емеритованого ц. к. радника судового в Станіславові і Юрия Шмерковського, ц. к. секретаря судового в Гусятні; Іванна Шмерковська 3 К і кличе Стефку Мішкевичівну і Катрусю Мандичевську зі Станіславова; Гнатко Шмерковський 3 К і кличе Гаю Комаринську з Делятина і Тацю Губчаківну зі Станіславова.

Разом дотепер зложено 1778 К 87 сот. Дякуючи усередно з цілого серця за ласкаві жертви на бездолній, голодній і нагі сироти, прошу і на будуче о ласкаву память про них, а заравом подаю до прилюдного відомо, що в тих днях знайде в тім домі на разі прют кільканадцять сиріток, котрих що дня по дві і три до мене приводять, однак на жаль не маю де їх всіх примістити. Зближає ся зима, дорожня нечувана, проте не одна бідна сирота без вітця а може і матири паде певно жертвою лютої смерті — тому милосердія і ще раз милосердія для них прошу і благаю! Станіславів, дня 13. вересня 1911. — **О. Гордієвський.**

— **Огні.** В Ворохті, сокальського повіта, ввечер дня 9 с. м. пожеар і невагом знищив шість стоділ і одну хату. Огонь повстав через се, що малий хлопець, полишений без опіки, пік термітам паланицю, а решту зпід печи, в котрій тлів огонь, виніс на двір. Шкода виносить понад 8,000 корон і була лише в части обезпечена в краківсьім товаристві. Двох Русинів не було зовсім обезпечених. — В Василеві, равського повіта, вдарив онодї грим в церкву, знищив на бані хрест, закотив бляху на крівлі, розірвав часть вязана на бані. Шкоди спричинив на яких 200 кор. **С.**

— **Регуляція рік на Буковині.** Справа регуляції рік на Буковині стала тепер з причини сегорічної повени актуальною. В міродатних кругах займають ся нею дуже пильно і сподівать ся треба, що справа регуляції рік перейде невагом в дійсність. Вже тепер розпочала ся регуляція малих рік, які спричинили сего року повінь. До управильнення рік Серета і Сучави вироблено загальний начерк в будівляний відділі кравового правительствна на Буковині. Кошти робіт будуть виносити 20 міл. корон. На сю ціл зложать меліорацийний фонд 50%, край 30%, а решту то є 20% дадуть громади, гр.-прав. релігійний фонд, заряд місцевих залізниць і властитель дібр. Повна регуляція має відбути в 20 літах, так що на кождий рік призначено 1 міліон корон. Фінасове питанє мусить бути в найближшій часі полагожене, щоби вже на весну 1912 р. взяти ся до регуляції всіх рік. Регуляцію Черемоша приділено до Галичини. Роботи при Прутї і Молдаві вже розпочали ся.

Онодї відбула ся в Чернівцях під проводом заступника кравового президента, радника двора гр. Туна, нарада над поправою

недержавних доріг, ушкоджених повенню. В сій нараді взяли участь: радник будівництва др. Маліш, з міністерства прилюдних робіт, старший радник будівництва в кравім уряді Вальбавм, радник будівництва Шмідт, старший інженер Маєр і старости всіх буковинських повітів. Тут стверджено, що шкода нанесена повенню виносить около 900.000 К.

— **Смерть під колесами військового самоїзда.** Межи Дуклею а Сяноком, саме на сій шляху, де тепер відбуває ся найбільший рух ма неврів, наїхав онодї військової самоїзда на віз маркетанки Бажанської. Коні сполохали ся, а ох хотіла оминути всяку небезвєку і вискочила з воза, та так нещасливо, що дістала ся під колеса самоїзда. В під колїс видобуто єї смертельно покалічену, вже майже неживу. Мимо скорої лікарської помочи смерть наступила по кількох хвилях.

— **По сокильній здвигі.** „Громадский Голос“ недоволеній тим, що без его радикальних „Січий“ здвиг випав сьвітло, отже старає ся в опісї здвигу прищипити Соколам кілька нібилаток. Головно коле его в очи, що „прапор посьвячувало кільканадцять попів“, що „похід уставляв начальний впорядчик Горук, редактор газети „Руслан“, що „на комерс вступ був вільний тільки для осіб „добре“ відомих“ (вступ коштував 4 К для в с і х — Ред. Рус) і т. д. Вкінци „Гром. Голос“ накидає ся мокрим рядом на ті самостійні „Січа“, що брали участь в здвигі, забуваючи, що не всі самостійні „Січи“ стоять під радикальним прапором і не всі повинують ся приказам яблонівського атамана.

Замітне, що на здвигі виступило з вправами вільноруч несонна шив титачки сільських Соколів, хоч приїхало їх до 10,000 Причиною сего була непогода. Ранішна проба вправ відбула ся підчас дощу в тім часі, коли багато руховиків пішло до міста, думаючи, що вправ вже не буде. По полудни могли станути до понису лише ті, що були рано на пробі. Тимчасом з тих часть відпала, бо з причини зливного дощу похід розвязано зараз по дефіляді на ул. Зиблікевича, замість як було в пляні, коло площі вправ. Всі лишили ся в місті на обіді і відтак лише часть вправляючих на пробі станула до попасу.

— **З судової салі.** Розправа карна, против Дацька Волоска, засудженого вже раз на шибеницю за убите вїйта в Салашах, Багрія, закінчила ся тамтої ночі. Судії присяжні видали вердикт заперечуючий 9 голосами питанє в напрямі убийства. Волоска увільнено від вини і кари а засуджено лиш на 10 даїв а решту за злобне ушкодженє чужої власности — за вибите шиб у вікнах брата.

— **Що в Росії можна украсти?** Крадіж образів в Парижі не імпоує нам — пише петербурский „Herold“ в розговірці про крадіж славного образу. Видно, в Росії відносини під тим зглядом є багато гірші, чим у Франції. В Парижі вкрадено лише оден образ і цілий сьвіт обурює ся на се. В Петербурзі вкрадено цілий музей у зей а доперва крадіж Моні Ліси звернула увагу на сю нечувану подію. В foyer „театру Александра“ в Петербурзі якийсь меценат штуки, іменем Грогрунов, по містив цілий музей дуже цінних образів і доки жив, печалив ся про се, щоби музею пильно бережено. Недавно сей Грогрунов помер. Від сего часу нікто більше не журив ся про образи в „театрі Александра“. В російських відносинах є се зовсім зрозуміле; там нікто не стереже публичного добра. Ні держава, ні міска управа не уважають потрібним зробити щось в тім напрямі, а приватні люди рівнож немають почутя сего обовязку. Факт є тим дуже поражаючий, що аж тепер замічено брак цілої галерії образів. З кількасот полотен, що висіли на стінах, нема вже ні одного. Нікто не знає, де они поділя ся, в який спосіб їх винесено. Нема їх, і справа скінчена: Цьвяхи, на котрих висіли образи, вистають одинцем; стіни покриті порохом, дивавів від ряду літ не тріпано (дивне, що не вкрадені!). Разом з тим розказує сей дневник, що перед кількома тижнями викрито брак ще одного предмету. На Івановскім проспекті над горішню Невою стояла колись славна палата цариці Катерини Великої. Ся палата була славна і за свога так вишнього як також внутрішнього урядженя. Очевидно тепер нікто не журив ся про сю палату, якої властителька і жителька давно упокоїла ся. Остаточо двірська управа, довідавши ся з актив, що така палата колись була, рішила перевести оглядини і відновити палату. Урядники пішли на вказане місце, але не нашли ніякої палати. За нею навіть не закурило ся. Нема, то нема, годі. О скіль-

ко висше стоїть Росія над Францією під сім зглядом, бо там за оден образ нікто не здіймав би такого крику — там можна все красти, лише треба бути „истинно-русским“... патриотом.

— **Проти голеня заросту мужчин.** Коли з Англії розширив ся звичай, голити зовсім бороду і вуси з ніби то гігієнічних оглядів, так тепер повстав там знова великий рух — не голити заросту, а то з практичних оглядів. Англіїці обчислили, що на голенє видають річно 300 міліонів корон; і було би ліпше, коли би сї гроші дали на добродійні цілі. І тому повстало вже там окреме товариство, яке має за ціл пропагувати ношенє заросту. По всім краю розіслали відозви, в яких зиває ся до ношеня борід. А щоби сї відозви мали більшї наслідки, то долучували до них дві фотографії адресата, одну звичайну без заросту, а другу з доданою бородою. Приклонники голеня не можуть ся ще погодити з ношенем вусів, що так перешкаджають при їдженю і пїттю.

— **Людска озьвірілість в Америці.** „Канадський Фармер“ пише: „Ми вже свого часу писали, що в деяких стейтах Зєдинених Держав розповсюдженює ся звичай звичай лївчованя чого допускають ся білі в більшій части на чорноскірних за різні їх злочини, як знасидуване і т. д., а часто густо впаде під такий нелюдський суд цілком невинна людина. Озьвірілі люди витягають таких злочинців проломом навіть з тюрєм і розправляють ся з ними по своему звїрсько, нелюдно. Ось і тепер доносять з Coatsville, Ра, що там при кінци минулого тижня доконано на чорноскірній найлютішого лїчу. А було то так: Полісмен (поліциант) хотів арештувати мурица а той его застрілив. Товпа за се пірвала мурина і замасковані звїрі почали палити его на костирі. Коли мурица з сильного болю врирав ся і благав дарувати життя, то его примушвано острими кінцями залїзних предметів йти знова на поталу огниви. І се діє ся ніби в цивілізованім сьвіті — а ми від себе додамо в краю, який, risum teneatis, чєвнить ся назвою „країни свободи“. Спасибі за таку масонську свободу!

— **Переписка Редакції.** Вн. Шле. Просимо о частійші вісти. — За прислані щирє спасибі.

Оповідки.

— **Львівський руский театр під дирекцією Й. Стадника в Станіславові.** (Саля Тов. ім. Моношкка. Початок 7½ вечером. Білети продає на 4 вистави з гори „Народна Торговля“ а в 9 вистави від 6, вечером каса театру).

В понеділок дня 18. вересня „Скандал“ штука в 4 діях Ф. Батейля в перекладі Ф. Коковського.

Ві второк дня 19. вересня „Циганська любов“ оперета в 3 діях, музика Ф. Легара.

В середу дня 20. вересня „Міра Ефрос“ образ з життя Жидів зі співами і танцями в 5 діях Я. Гордіна.

В четвер дня 21. вересня „Травіята“ опера в 4 діях О. Вердія. Гостинний виступ Ф. Лопатинської.

— **Вписи до висших шкіл у Відні.** Вписи на віденський університет розічнуть ся дня 23 с. м., а потривають до 10. жовтня. На техніці речинєць вписєє в від 1. до 15. жовтня, на ветеринарії і академії рільництва від 1. до 14. жовтня, в академії штук красних дня 5. і 6. жовтня.

— **Іменованя.** Краєва дирекція скарбу іменовала тимчасових асистентів технічної контролі скарбової: Вол. Позвяка до Кривкович і Стеф. Мавєвского сталими асистентами технічної контролі скарбової в ХІ. кл. рангі. — Президент галицької дирекції почт і телеграфів іменовував експедивнтуку, Олену Роцішевську почтмайстерою в Голини.

— **Устний іспит зрілости** в женській семінарії учительській в Перемишлі розічне ся не 18., але аж 25. вересня.

Телеграми

з дня 15. вересня.

Київ. До президента міністрів Столипіна стріляно в театрі. Столипін є тяжко ранений. Стрільячого увязнено.

Київ. (Пет. Аг.). Президент міністрів Столипін відніс рану в руку; куля перейшла біля печинки і застрягла в хребті.

Київ. (Пет. Аг.). Замах виконано підчас перерви межі актами. Коли цар почув стріл

і війшов до лужи, публіка зажадала від-
граня народного гимну. Музиці всі вторували.
Цар дякував уклонами, а потім публіка опу-
стила театр.

Київ. (Пет. аг. тел.). На представлене в
театрі видавано окремі білети, мимо того зло-
чинець зумів видобути для себе карту всту-
пу. Ув'язнений називає ся Багров, є адвокат-
ским помічником в Києві і має бути сином
власителя дібр. Стрілья з бровнига два
рази. Другий стріл довів Столипіна до утрати
свідомости. Рана є смертна. Мала є надія
удержати его при житю. Замах виконано в
промежутці між 1. а 2. дією опери „Цар-
Салтан“. Цар Микола війшов був тоді з лужи
і дуже перестрашив ся, коли донесено ему
про замах на Столипіна.

Ішль. (ТКБ). Лорд майор з членами ради
міста Лондона прибв тут о год. 7. вечером.
витаний щиро начальниками властей і місце-
вим населенем.

Відень. (ТКБ). Лондонські гості вчера о
год. 1:30 по полудни відіхали до Ішлю. На
двірці лорд майор і бурмистр др. Наймаєр
виглосила промови, в яких висказали дово-
ленє з заключеня сердечних взаємин прияни.
Лорд майор вручив бурмистрови 6.000 К для
бідних міста Відня

Відень. (ТКБ). Вчера відбуло ся під про-
водом міністерства скарбу в присутности пред-
сідника залізничного міністерства нарада з пред-
ставниками товариства полудневої залізниці
в справі санації сего товариства.

Будапешт. (ТКБ). На вчерашнім засіданю
сойму обструкція тривала дальше. Обструк-
ційний комітет ухвалив в будучім тижні до-
пустити до голосу трох бесідників.

Будапешт. (ТКБ). Вчера стверджено тут
кілька нових випадків холери.

Рим. (ТКБ). Римський дописець телегра-
фічної Агенції „Juta“ Карі вислав до „Tri-
buna“ лист, в яким заявляє, що не вислав те-
леграми сеї агенції, немов би кардинал Людді
мав донести Папі, що в Палермо зайшло
10.000 випадків холери. „Tribuna“ додає від
себе, що та вістка Агенції „Juta“ була явною
махінацією, зверненою проти ювілейних тор-
жеств в Італії.

Катанія. (ТКБ). Вибухи Етни в повній
свої силі тривають дальше. Головна струя
ляв затопила гарні околиці і зближає ся до
ріки Алькантара.

Царгород. (ТКБ). В Утаг в Малій Азії
було в останній добі 325 випадків, в тім 111
смертних.

Царгород. (ТКБ). Вчера знова було 46
нових випадків холери, а з того 17 смертних.
В Ердек лучило ся 50 випадків холери, а
з того 23 смертних.

Др. Володимир Геринович.

Природніснї відносини наддністрянського пізю.

Ідучи від села до села наддністрянським
низом, замітити можемо, що нема тут насе-
лення одностайного, а противно можемо ту і
там помітити певні ріжницї, які бють в очи
кожного, хто з близька мав нагоду придивити
ся як поодиноким типам а антропологічного
огляду, так і з огляду на певні інші ха-
рактеристичні ціхи, які відріжняють одну групу
від другої.

Від сторови Самбора в напрямі Журавна
маємо перед собою цілий ряд громад, що об-
нимають по кілька сіл з характеристичними
прикметами, які виступають на області над-
дністрянської низини неначе різнобарвні о-
строви на просторах океана.

Таких груп можна начислити кілька.
Першою групою являє ся група обнима-
юча шляхотські села біля Чайкович і Біліня.
До другої групи зачислав би я села положені
на схід і північ а саме: Татари і Майнич, які
ціхують ся прикметами питомими татарскому
народови. Побіч сеї групи оложена є група
четверта обнимаюча села: Волоща і Фороща
з прикметами питомими румунському насе-
леню. На схід і північно-полудневий схід від сеї
румунської групи бачимо групу вправді свою
власну, однак з деякого огляду иншу, до якої
належать: Ріпчиці, Опари, Довге, Ралів, що
хотий походженням не ріжняють ся нічим від
околичного руского населеня, однак що до
ноші та звичаїв, та народної штуки бють в
очи своєю окремішністю. Належало би згада-
ти ще і про иншу групу, положену ще даль-
ше на схід, яка нагадує нам угорські останки.
До сеї належать села: Надітичі, Туради, Тей-
сарів, Угерсько. Найсильніше зазначились
ріжницї групи татарської, тому, що їхня раса
є чужа нашій расі. Досить глянути на першо-
го лішого бєя, чи хана татарского, щоби
зрозуміти сию пропасть антропологічну, яка ле-

жить між населенцями околиці. Вже на пер-
ший погляд добачити можна питомі татарські
народности прикмети що до будови тіла.
В зад подане чоло скісно уложені лужи брів
і глибоко осаджені очи та вистаючі сильно
лицей кости, отсе ціхи питомі населенцям
селя Татар. Попри сі в око вже впадаючі
прикмети подібати можна і млого инших.

Село Татари положене оподалік річки
Бистриці а на мило віддалене від залізничної
стації Кранцберг-Дубляни, уже самою назвою
вказує на походження своїх населенців. Се о-
сада полонеників татарских, які дістали ся
в сі сторови в другій половині XVI. віка. По
неудалім, — після народного переказу — по
ході їх на Самбір, вирізано усіх простих та-
тарских жовнярів а ошаджено лише 15 з їх
старшини. Їм велено поселити ся в низішних
Татарах. Що се були самі старші з війска
татарского, на се вказують закінченя призвиц
ще й низішних тутешних населенців. Перебі-
гаючи метрику татарских парохіян, по най-
більшій часті зустрічаємо закінченя: хан і
бєй, і закінченя бан, яке здає ся нічим иншим,
як зміненім протягом довгого часу слова хан.
Побіч імен з висше згаданім закінченем стрі-
чаємо рівнож такі: Турко, Юзвьяк і т. п.

Шануючи здає ся високе давне станови-
ще татарских полонеників, наділили їх поль-
ські королі свободами. В році 1681 потверджує
в Стрию їхні данні привілей Іван III. Соборський.
В сій грамоті сказано про увільненя від роб-
отизни, позваляє ся їм гонити горівку і т. д.
Татарські населенці не звали паньщини, у них
не було пана.

Не почувш у їх піснях ні найменшої
згадки про давні паньщиняні лихолітя; чужі
їм пісні про Жельмана та его родину, чужі
перекази про т. зв. Каньовщину, в які так бо-
гати, так многі ба й з Татарами прямо сумежні
села. Майже ніле століте обходили ся насе-
ленці татарські без церкви. Чи довго були они
поганами, годі знати. В році 1658 побудовано
тут церкву.

Виглядом они відмінні від славянских
тубильців. Глянеш на якого небудь з тутеш-
них людей то уже вдаряє тебе на перший
погляд щось відмінне, не наше. Краска волося,
глибоко уложені очи, висаджені і вистаючі
кости лица, та скісно осаджені очи отсе при-
кмети, на які кожний зверне увагу.

Старі люди говорять нині: се вже не ті
Татари. Они помішані з Русинами, багато за-
трапили до нині, а се що бачити ся нині, се
незначний слід їхнього давного вигляду. Щось
татарского лишало ся у них і до нині. Они
не звикли до рілї і довший час є не обробля-
ли. Щось тягнуло їх до руху; природа все
тягне вовка до ліса, каже народна пословиця;
так і Татари жити хотів давним житєм ко-
човиків, не привязував ся до не св-єї землі;
він потребував руху; зміни місця, сидженє на
одному місці противне его вдачі. Тому й Та-
тари пустешні їздили за солюю, товкли ся по
усіх усяодах, яко візники. І то ще до недавна.
Аж около 1872 року залишили они сеї спосіб
житя. В тім році побудовано прикарпатську зе-
лізницю і дліятого узлаа возовицї. Силою
фактів приневолений тутешний Татарин при-
душити свою непосидючу вдачу, та приложи-
тись до рілї.

Нині они рілнники; однак залюбки їдуть
на заробок до Дрогобича, або виїзджають до
Америки. Кажу залюбки, бо нема у них тої
безмежної любови до своїх: до рідної землі-
ці, як до тубильців єї. Мені лучило ся читати
всікі листи з Америки, але таких як татарські,
не читав я ніколи. У їхніх листах не почувш
ні разу того великого слова: „рідний край“
чи „край“. Недостача его не робить из чита-
ча вражіня, він далекий ще сердцю Татарина,
він не став ще коначною частиною его душі,
его ества. Тут що й по призабуті спомини
степу, руху, кочовничого житя...
(Дальше буде).

Тосподарські і торговелькі вісти.

З Белзчини. Живна у нас вже майже по-
кінчились. На полі стоїть денедє лише просо,
тай овес в півкопках. Рік сей можна уважа-
ти добрим для нашого господаря. Не дописала
вправді озимина, за те ячмінь, овес і стру-
кові рослини удались знаменито. Так на со-
лому і на зерно збір знаходить добре. Копя
пшениці видає пересічно 110 кг., жита понад
100 кг., ячмінь 180 кг., овес рівнож так само.
Взагалі в наших сторонах рік дописав, буде
хліба і для себе і на продаж (Просимо й ин-
ших наших дописців о такі вісти. — Ред.).

— **Депеша Краєвого Союзу господарско тор-
говельних спілок у Львові:** В наслідок интервен-
цій рілничної централї у Відні признало пра-
вительство на взір німецкої держави 50%-ову
знижку на коштах перевозу всякої папі і на-
возів. Урядове оголошенє появлять ся я корот-
кім часі.

**Просимо вписувати ся в члени сто-
варишеня „Спілка продукційна“,** щоби
уможливити введенє его в житє. Стова-
ришенє ватицило собі таку ціль: Купу-
вати сирї продукти, тії переробляти і яко
свій виріб проданати, удержувати склади
з сирими продуктами і з своїми виробами
в цілі користного їх збуваня; — за-
кладати фабрики для перерібки сирих
продуктів і матеріялів; — засновувати
спілки продукційні і т. п. — Один уділ
виносить К 100 —, вписове К 5 — Гро-
ші належить посилати на адресу „Народ-
на Торговля“ у Львові на книжочку
вкладкову ч. 4000. Статут і заяви при-
ступленя на жаданє висилає Дирекція.

Пошукуєсь капельмайстра

який за умовленою заплаатою навчив би грати
на дутях інструментах. Рефлектуючі академи-
ки могли би при тім приготовляти хлопців
до гімназії Зголошеня слати до „Сокола“ в
Глубічку, поч. Озеряни к Чорткова.

РЕВУН

сатира Осипа Маковея з образками
Струханчука

коштує в Книгарні Наук. Тов. ім. Шевченка
у Львові (Ринок 10) 1 К (з поштовою пере-
сылкою 1 К 20 с)

Товариство взаїмного кредиту

„Джістер“

у Львові, ул. Руска ч. 20.

Телефон ч. 788.

заснованє при Товаристві взаїмних обез-
печень „Джістер“ в р. 1895 на підставі
закова о стоваришенях з р. 1873.

Одвічальність членів обмежена до
подвійної висоти уділу.

Цілею Товариства є уділюванє кре-
диту своїм членам рілнникам обезпеча-
ним в „Дністрі“ від більше літ.

Проценти від вкладок 4%, без по-
трученя податку рентового.

Вкладки приймає і виплачує Каса
Дирекції Товариства в годинах урядо-
вих, від 8. до 2. год. в полудне.

Ковто в Щадниці почтовій ч. 35.527.

Ковто жирове в банку австро-угор.
Вкладки щадничі К 3,153.745—
Уділи членські К 313.337—
Позички уділені К 3,810.183—

Канцелярії Товариства отворені перед полуднем.

Розклад їзди залізниць у Львові.

Відїзд.					Головний дворець.					Приїзд.				
рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночі	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночі	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночі
3:40	8:22*	2:45*	6:05	11:10	Краків	5:50	9:00*	2:00*	5:48	9:50	—	—	—	—
—	8:45	2:30*	7:00*	12:35*	Краків	7:30	10:15	1:30*	8:25*	2:22*	—	—	—	—
—	—	—	7:30	—	Краків	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	5:46	—	—	Мшана	—	—	7:15	—	—	—	—	—	—
—	—	3:50	—	—	Ряші	—	—	1:10	5:40	—	—	—	—	—
6:15	10:40	2:18*	8:46	11:13	Підволочиска	7:20	11:55	2:10*	—	10:30	—	—	—	—
—	—	2:35	8:38*	—	Красне	—	8:08*	—	10:10	—	—	—	—	—
6:00	9:15*	2:20*	—	10:48	Чернівці	8:05	—	2:05*	—	9:34	—	—	—	—
—	—	2:37	—	2:50*	Чернівці	—	—	5:52	6:26*	12:05*	—	—	—	—
—	—	3:05	—	—	Станіславів	—	10:25	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	6:29	—	Коломия	6:45	—	—	—	—	—	—	—	—
6:00	10:02Б	1:45	6:50	11:25	Стрий	7:28	11:40	6:45	10:19Б	11:00	—	—	—	—
7:30	10:02Б	1:45	6:50	—	Лавочне	7:28	11:40	4:25	10:19Б	11:00	—	—	—	—
7:30	10:02Б	1:45	6:0	11:25	Пустомити	7:28	—	4:25	6:45	10:1Б	—	—	—	—
6:35	9:05	3:40	—	10:40	Самбір	8:00	9:58	1:40	9:00	—	—	—	—	—
6:35	9:05	2:15А	3:40	10:40	Любін	8:0	9:58	1:40	9:00	12:45Д	—	—	—	—
7:35	9:05	—	3:40	—	Сянки	—	9:58	1:40	9:00	—	—	—	—	—
7:35	—	2:28	7:49	11:35Б	Рави руска	7:33	—	1:26	8:00	—	—	—	—	—
7:35	—	2:28	—	—	Бельць	—	—	1:26	8:00	—	—	—	—	—
7:35	—	2:28	7:49	—	Сокаль	7:33	—	1:26	8:00	—	—	—	—	—
6:06	10:05Г	12:30Г	4:18П	8:20А	Бруховичі	7:00	8:3Г	1:26	5:18Г	9:35А	—	—	—	—
7:22	—	2:50Г	6:31Г	—	Бруховичі	7:33	11:05Г	1:46Г	7:46П	—	—	—	—	—
7:35	—	2:28	7:49	11:35Б	Бруховичі	—	—	3:483	8:00	—	—	—	—	—
8:20	1:25Л	1:35Б	3:05Л	6:00	Львів	8:15	1:11Л	4:30	9:25Л	10:00Б	—	—	—	—
8:20	—	—	6:16	—	Яворів	8:15	—	4:30	—	—	—	—	—	—
5:18	—	—	6:16	—	Підгайці	—	11:15	—	10:20	—	—	—	—	—
5:58	—	—	6:16	—	Винники	—	11:15	—	10:20	12:16Р	—	—	—	—
7:50	—	2:50	—	—	Станів	—	10:04	—	6:30	—	—	—	—	—

Відїзд.					Підзамче.					Приїзд.				
рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночі	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночі	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночі
6:30	11:01	2:33	9:09	11:33	Підволочиска	7:01	11:35	1:55*	—	10:13	—	—	—	—
—	—	2:52	8:51*	—	Красне	—	7:49*	—	5:16	—	—	—	—	—
6:12	—	—	6:30	—	Підгайці	—	10:54	—	8:52	—	—	—	—	—
6:12	—	1:30	6:30	10:40К	Івницькі	7:26	10:54	6:24	9:57	12:00К	—	—	—	—
8:12	—	—	5:38	—	Станів	9:42	—	6:11	9:57	—	—	—	—	—

Відїзд.					Личків.					Приїзд.				
рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночі	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночі	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночі
6:31	—	—	6:51	—	Підгайці	—	10:34	—	9:36	—	—	—	—	—
6:31	—	1:49	6:51	10:59	Винники	7:08	10:36	6:06	9:36	11:48К	—	—	—	—

* поспішній поїзд. поїзд поки що не їздить. А від 1/6 до 5/9. В від 18/о до 10/9 в неділі і рим.-кат. свята. В від 7/5 до 10/9 в неділі і рим.-кат. свята. Г від 1/6 до 31/8 щоденно. Д від 14/5 до 10/9 в неділі і рим.-кат. свята. Е лише в неділі. З від 1/6 до 30/9 щоденно. К в суботи і неділі. Л від 1/5 до 30/9 щоденно. П від 1/6 до 31/8 в неділі і свята. П від 10/5 до 30/9 щоденно.

